

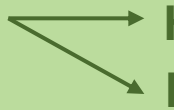
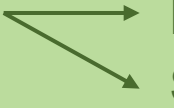
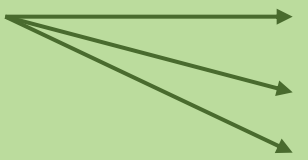

GONADOSTATUL FEMININ

♦ ***Gonadostatul feminin*** este reprezentat de axul hipotalamo-hipofizo-ovarian, la nivelul căruia se realizează integrarea neuro-hormonală a procesului reproductiv.

STRUCTURA GONADOSTATULUI

1. Structuri nervoase
  - HIPOTALAMUSUL
  - SISTEMUL LIMBIC
2. Structuri endocrine (glandulare)
  - HIPOFIZA
  - EPIFIZA
3. Structuri neuro-vasculare
  - EMINENȚA MEDIANĂ
  - SISTEMUL PORT-HIPOFIZAR
4. Organe receptoare
  - OVARELE
  - UTERUL-ENDOMETRUL
  - GLANDA MAMARĂ

ISTORICUL DESCOPERIRILOR

I. ETAPA ORGANICIST-LOCALICISTA

VERIGA OVARIANĂ

II. ETAPA FENOMENELOR DE INTEGRARE

1897

KNAUER
HALISAN

ENDOMETRU

1913

MAGER
SCHRÖDER

1926

KRANK ȘI ASCHEIN

relația de dependență a ovarului

1928

ZONDEK ȘI SCHMITH

HORMONI HIPOFIZARI
(gonadotropi)

1946

MARKEE

demonstrează

INFLUENȚA HIPOTALAMUSULUI

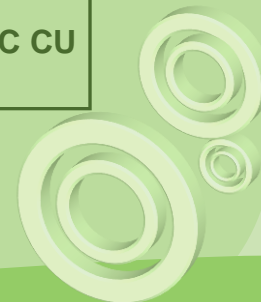
MARIS
Mc CANN
SAFRAN
SCHALLY

APARATUL REPRODUCTIV APARE CA UN SISTEM
HIPOTALAMO-HIPOFIZO-GONADIC REGLAT CIBERNETIC CU
O HOMEOSTAZIE PARTICULARĂ

1968

STEPTOE
EDWARDS

FIV

HIPOTALAMUSUL ANTERIOR
(centrul ciclic)

HIPOTALAMUSUL MEDIO-DORSAL
(centrul tonic)

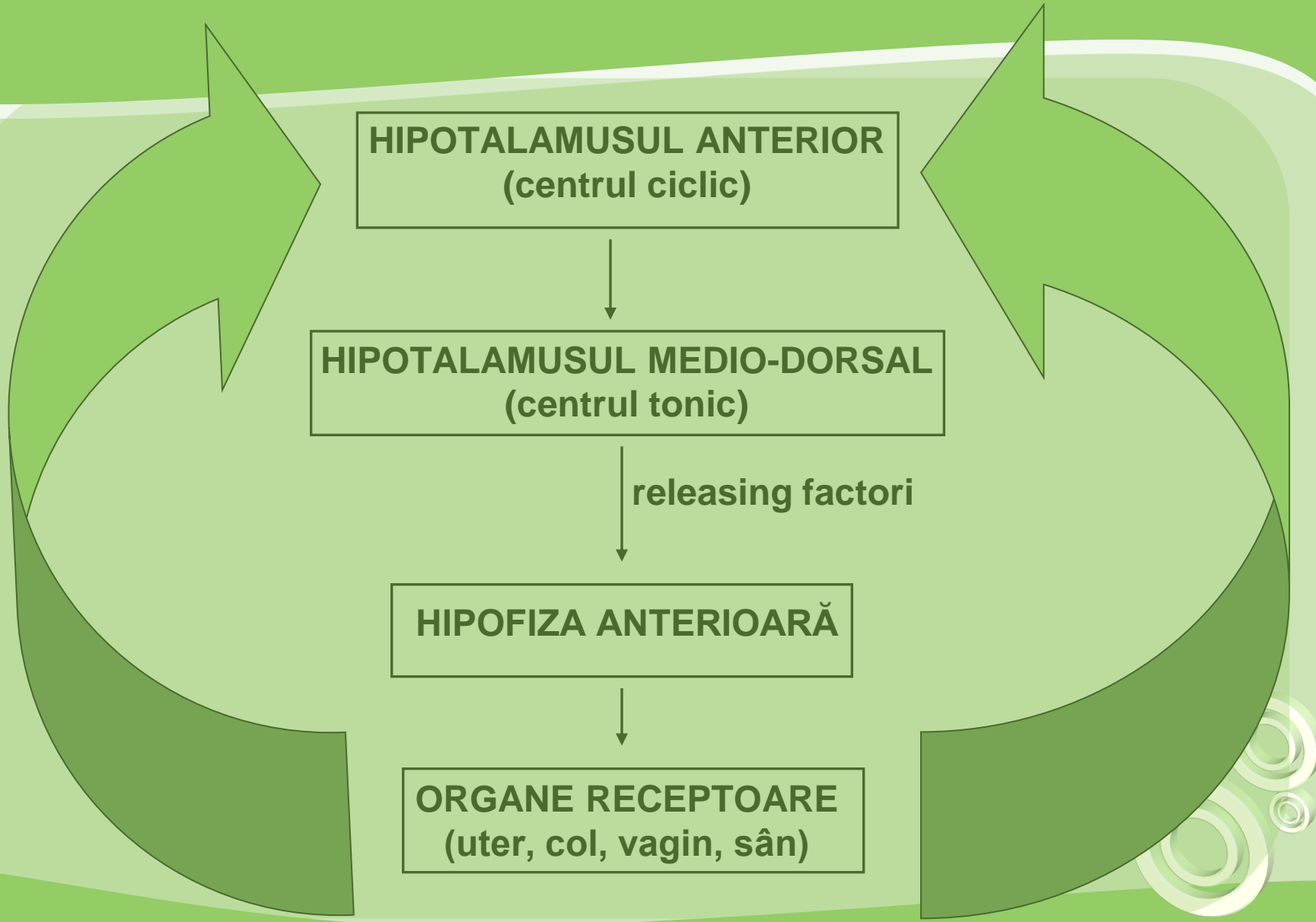

releasing factori

HIPOFIZA ANTERIOARĂ

ORGANE RECEPTOARE
(uter, col, vagin, sân)

I. STRUCTURILE NERVOASE

1. HIPOTALAMUSUL

- structură fundamentală a sistemului nervos
- rol de coordonare a funcțiilor vitale
- este "placa turnantă" dintre sistemul nervos și sistemul endocrin
- este centru

{	receptor
	secretor
	reglator

HIPOTALAMUSUL *este situat:*

- dedesubt și ventral față de talamus
- formează podișul și pereții laterali și inferiori ai ventricolului III
- porțiunea inferioară a infundibulului se continuă cu lobul neural al hipofizei

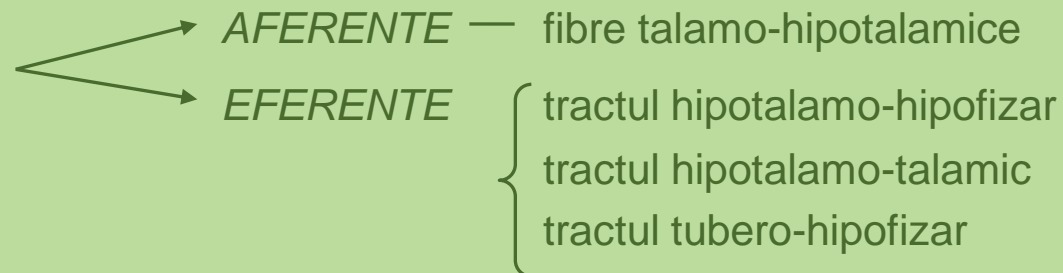
STRUCTURA *cuprinde:*

1. corpii mamilari
2. tuber cinereum
3. infundibulul
4. chiasma optică

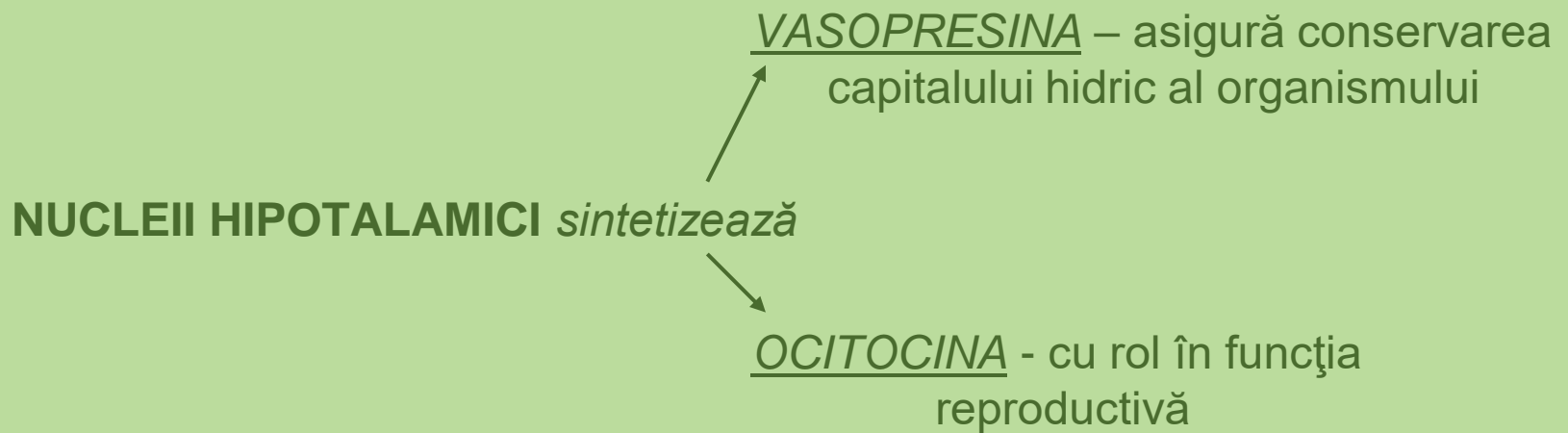

HIPOTALAMUSUL	<i>anterior (zona supraoptică)</i>	<ul style="list-style-type: none"> nucleul supraoptic nucleul paraventricular
	<i>mijlociu (zona tuberală)</i>	<ul style="list-style-type: none"> nucleul dorso-median nucleul ventro-median nucleul arcuat
	<i>posterior (zona mamilară)</i>	<ul style="list-style-type: none"> nucleii premamilar nucleii mamilari nucleii supramamilar

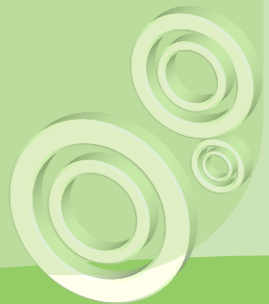
CONEXIUNILE HIPOTALAMUSULUI

!Ambii hormoni ajung în hipofiză pe cale axonală!

SISTEMUL HIPOTALAMO-ADENOHIPOFIZAR (arie hipofiziotropă)

NEURONII PEPTIDERGICI – sintetizează factori cu acțiune stimulatorie

RELEASING FACTORS:

TRh – tireotrop releasing factors

GnRh – gonadotrop releasing factors

- ◆ FSH-Rh – foliculo-stimulant Rh
- ◆ LRh - lutein releasing factors
- ◆ CRh – corticotrop releasing factors
- ◆ STH-Rh – somatotrop releasing factors
- ◆ MIF – melanotrop inhibiting factors
- ◆ PIF – prolactin inhibiting factors
- ◆ MRF – melanotrop releasing factors
- ◆ PRF - prolactin releasing factors

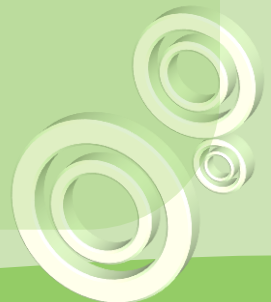
Factorii hipofiziotropi intervin asupra sintezei și eliberării hormonilor adenohipofizari – hormoni gonadotropi (FSH, LH).

I. STRUCTURI NERVOASE

2. SISTEMUL LIMBIC:

- formațiuni**
- **corticale** – lobul limbic – situat pe fața internă a emisferelor cerebrale
  - **subcorticale**
    - { complexul amigdalian
    - { nucleii septali

II. STRUCTURI GLANDULARE

1. HIPOFIZA

- este localizată în “șeaua turcească” a osului sfenoid și se prinde de planșeul ventricolului III prin tija pituitară
- are 3 lobi:
  - **anterior – adenohipofiza**
    - FSH foliculostimulant
    - LH luteinizant
    - LTH prolactina
  - **intermediar – puțin dezvoltat**
  - **posterior - neurohipofiza**

ADENOHIPOFIZA *secretă:*

☺ **TSH** – tireotrop hormon

☺ **ACTH** – adenocorticotrop hormon

☺ **hormonii gonadotropi:**

♀ **FSH** – foliculostimulant hormon

♀ **LH** – hormonul luteinizant

♀ **LTH** - prolactina

2. EPIFIZA (glanda pineală)

- se formează printr-o invaginație dorsală a diencefalului, fiind atașată de acesta printr-un mic peduncul
- este formată din pseudolobuli cu celule parenchimotoase (PINEALOCITE), care secretă MELATONINA, SEROTONINA și captează NORADRENALINA, provenită din ganglionul simpatic cervical superior
- intervine în DETERMINISMUL BIORITMURILOR NICTEMERALE
  - lumina - rol stimulator
  - întunericul - rol inhibitor

III. STRUCTURI NEUROVASCULARE

1. EMINENȚA MEDIANĂ:

- constituie o expansiune particulară a ventricolului III și se află în contact cu tija pituitară
- are 3 diviziuni primare:

[illegible]

🏠 axonii conțin acetilcolină dopamină releasing factori hipotalamici

b). porțiunea medie – conține tractul supraoptico-hipofizar

c). stratul intern endodur – zonă de contact cu ventricolul III
→ realizează prin celulele endodur (TANACITE) legătura funcțională între: lichidul cefalorahidian din ventricolul III și sângele din plexul portal pituitar

Releasing factorii sunt eliminați în fluidul ventricolului III și prin intermediul tanacitelor sunt transferați în circulația portală hipofizară

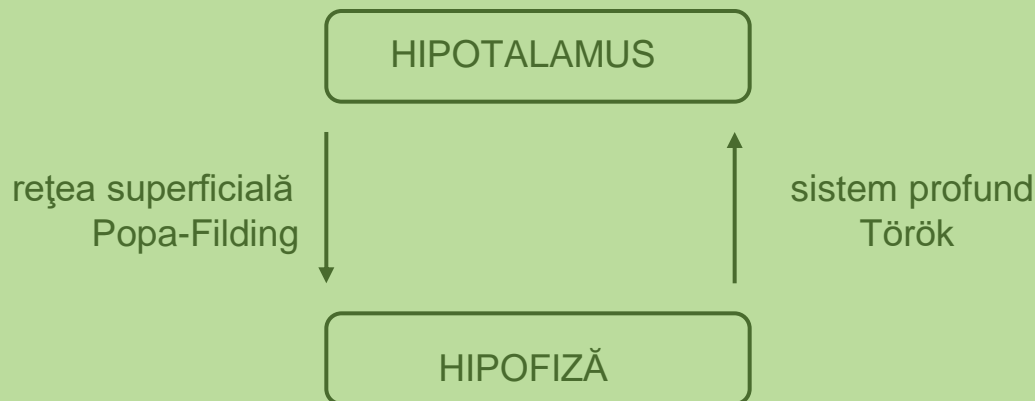
- *plex capilar primar* – în eminența mediană
- *vasele porte* – din tija pituitară
- *plex capilar secundar* – care înconjoară celulele adenohipofizei

- *plex capilar primar* – în eminența mediană
- *vasele porte* – din tija pituitară
- *plex capilar secundar* – care înconjoară celulele adenohipofizei

ramuri din carotidă

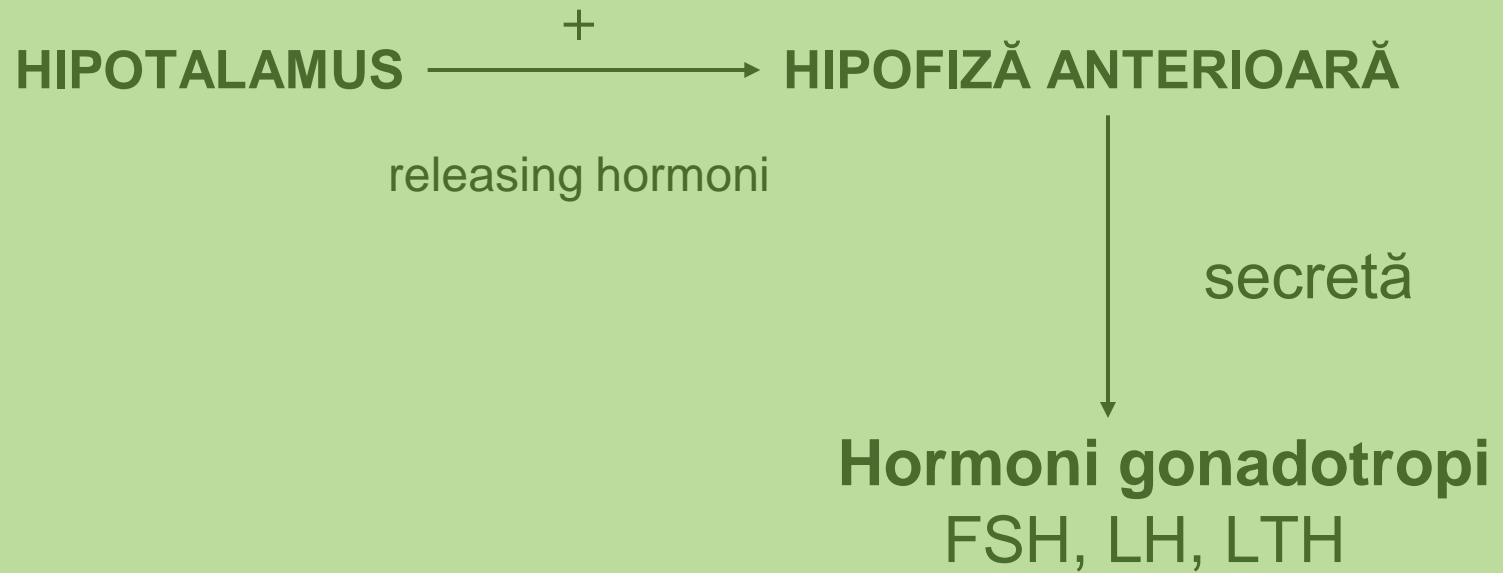
- lichidul cefalorahidian este separat de sângele sistemului port-hipofizar doar prin ependimul celular și endoteliul capilar permite schimbul de informații între cele două lichide

Direcția curentului în sistemul profund (Török) este inversă față de sistemul port-hipofizar (Popa-Filding), adică de la hipofiză la hipotalamus (de jos în sus). Acesta este substratul anatomic al controlului direct între hipofiză și hipotalamus (feed-back intern sau scurt).

MECANISMUL DE REGLARE AL GONADOTROPIILOR

RELEASING FACTORII – stimulează eliberarea hormonilor hipofizari și sunt specifici pentru fiecare hormon

Pentru hormonii gonadotropi sunt:

- LH-Rh – luteotrop releasing factor
- FSH-Rh – foliculostimulant releasing factor
- LTH-Rh – lactotrop releasing factor

♀ PSF+ → factor de stimulare a prolactinei

♀ PIF – → factor de inhibiție a prolactinei

Releasing factorii *intervin în:*

- *stimularea secreției* de hormoni gonadotropi
- *stimularea sintezei* se hormoni gonadotropi

ARIA PREOPTICĂ

↓ localizată în

CENTRUL CICLIC

(coordonează descărcarea
de gonadostimuline și
determină ovulația)

↓ monoamine

CENTRUL TONIC

(secretă releasing factorii)

↓ localizat în

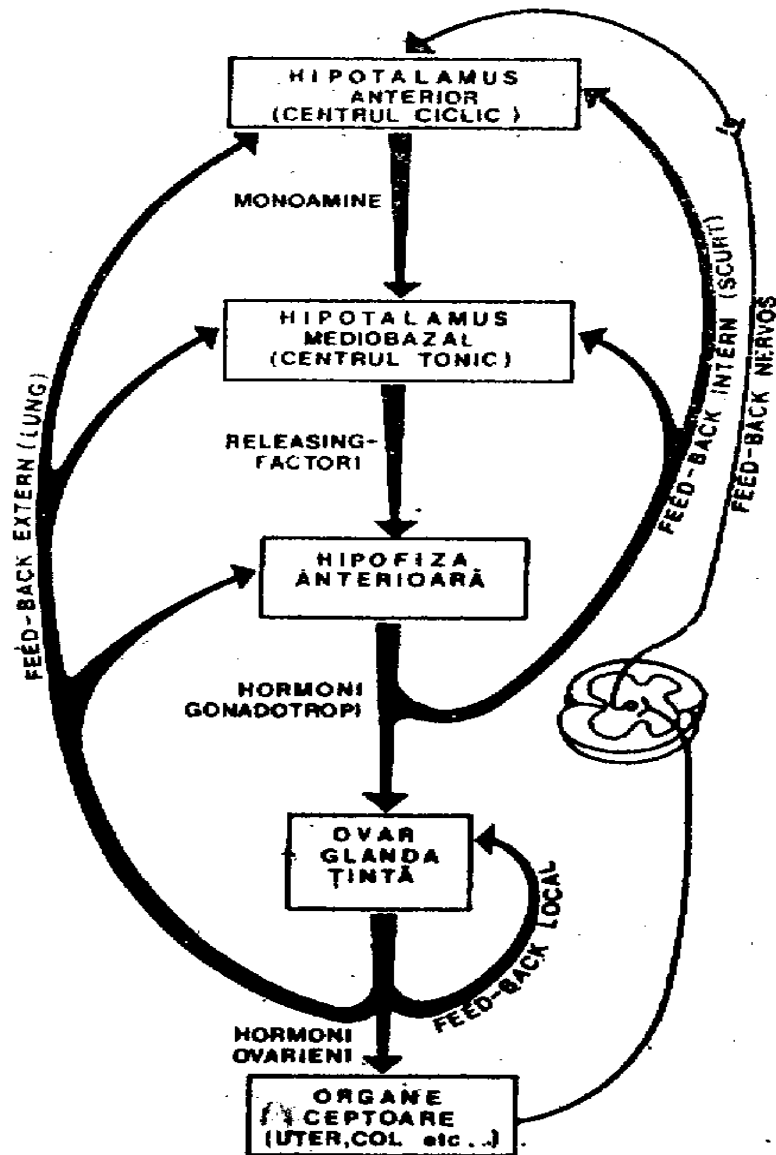
ARIA HIPOFIZIOTROPĂ

HIPOTALAMUS

anterior

mediobazal

SEMNALE NEURALE (FEROMONII)

FEROMONII = SEMNALE DIN MEDIUL EXTERIOR

Mecanismele ciclice de control ale FUNCȚIEI GONADICE au un caracter AUTONOM, dar pot suferi influențele unor structuri de mediu

Variațiile sezoniere la animale – au importanță în activitatea reproductivă

La om, mai puțin influența sezonieră, dar:

- DISTROFIA OLFACTO-GENITALĂ (tulburari ale ciclului menstrual)
- PUBERTATEA PRECOCE ÎN AFRICA (țări calde)
- PUBERTATEA TARDIVĂ (în țările scandinave)
- TULBURĂRI DE CICLU MENSTRUAL LA FEMEILE STERILE (primăvara și toamna)

SEMNALELE DIN MEDIUL EXTERIOR (FEROMONII)

- **LUMINA** – este cel mai important stimul extern, cu influențe asupra ciclului menstrual
- **TEMPERATURA** - frigul
- **UMIDITATEA** – în țările tropicale apar modificări ale ciclului menstrual
- **STIMULII TACTILI** – modificări comportamentale în reproducere
- **SEMNALE NERVOASE (STRESS-UL)** – determină inhibiție, cu descărcare de catecolamine
- **MIROSUL** - influențează funcțiile gonadice prin intermediul ferhormonilor, care determină modificări ale comportamentului sexual și modificări hormonale
- **SEMNALELE NERVOASE INTEROCEPTIVE PORNIND DIN ZONE ALE APARATULUI REPRODUCTIV**

REGLAREA HORMONALĂ PROPRIU-ZISĂ

Mecanismul reglator principal al sistemului hipotalamo-hipofizo-ovarian este cel de FEED-BACK

- negativ – inhibitor
- pozitiv – stimulator

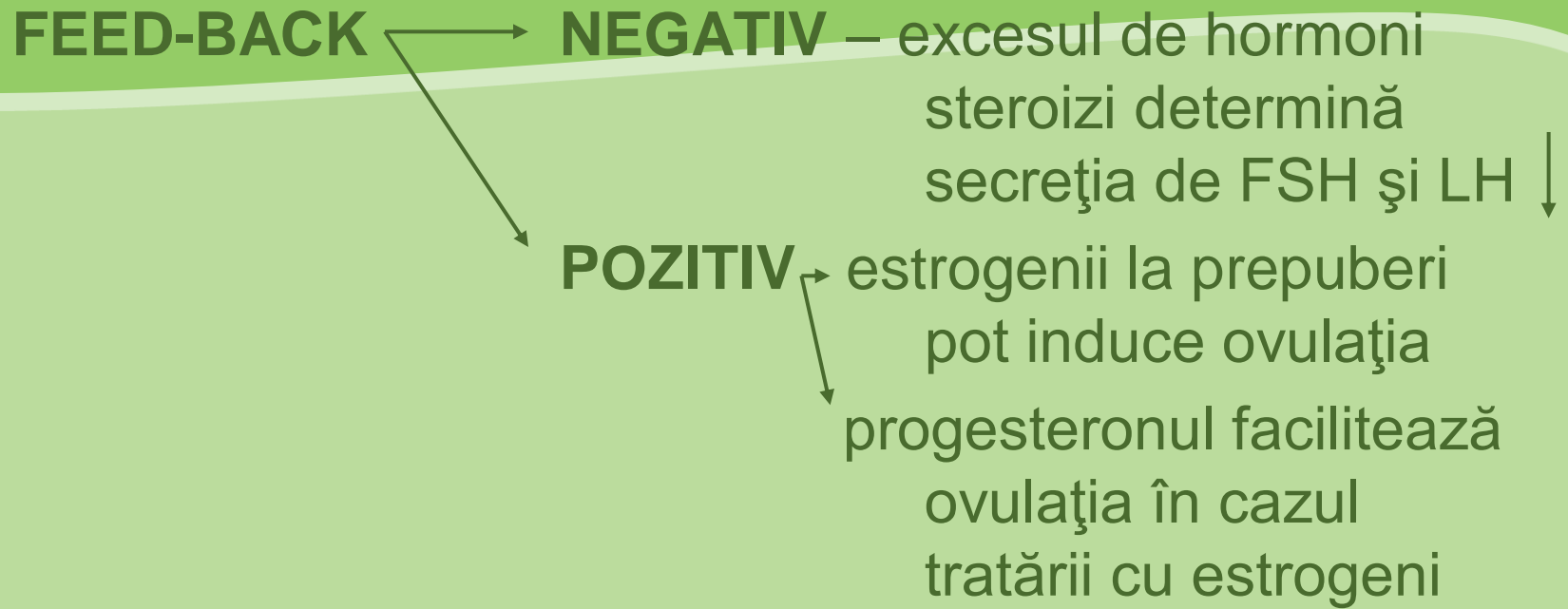
Dovezi clinice:

1. Administrare de progesteron sau progestative de sinteză (contraceptive), care BLOCHEAZĂ OVULAȚIA
2. Administrarea de estrogeni naturali în doze mici, care induce AMENOREE HIPERHORMONALĂ
3. Amenoreea – după încetarea administrării de anticoncepționale orale, însoțită de SECREȚIE DE PROLACTINĂ ȘI GALACTOREE
4. STIMULAREA OVULAȚIEI CU CLOMIFEN printr-un mecanism de tip estrogenic la nivel hipotalamic, prin stimularea secreției de gonadotropi
5. Menopauza, gonadectomia, agenezia ovariană provoacă HIPERSECREȚIE DE FSH ce poate fi blocată prin administrarea de estrogeni

FEED-BACK NEGATIV INTRĂ ÎN ACȚIUNE DOAR CÂND MESAJUL ATINGE UN ANUMIT PRAG SAU SEMNALEAZĂ PREZENȚA UNOR BUCLE FEED-BACK POZITIVE ÎN SISTEM.

CICLU ARTIFICIAL:

HIPOTALAMO-HIPOTALAMIC (ultrascurt)

asigură autocontrolul secreției de RH prin valorile lor circulante

FEED-BACK

HIPOTALAMO-HIPOFIZAR (scurt)

între H Gn (FSH, LH) și RHGn (FSH-RH, LH-RH)

HIPOTALAMO-HIPOFIZO-OVARIAN (lung)

între steroizi ovarieni (estrogeni, progesteron), hipofizo-gonadotropi și structurile nervoase superioare

MESAJ NEURO-ENDOCRIN

HIPOOTALAMUS

GnRH

FSH RH

LH RH

PIF

HIPOFIZĂ

HGn

FSH

LH

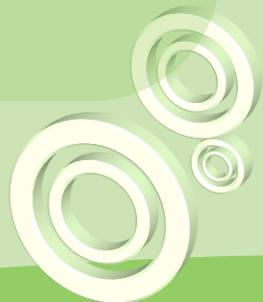
prolactină

OVAR

hormoni steroizi

estrogeni

progesteron

HORMONUL FOLICULO-STIMULANT (FSH)

1. determină dezvoltarea foliculilor primordiali ovarieni inițiind ciclurile ovariene
2. induce apariția receptorilor specifici pentru LH (hormonul luteotrop)
3. stimulează secreția de estrogeni la nivelul foliculilor ovarieni

HORMONUL LUTEOTROP (LH)

1. condiționează sinteza sterolică a foliculilor maturi în prima fază a ciclului
2. determină ponta foliculară prin peak-ul de LH la mijlocul ciclului
3. determină troficitatea corpului galben în faza luteală a ciclului
4. intervine în steroido-geneză (transformarea esterului de colesterol → colesterol liber → pregnenolon)
5. stimulează secreția de progesteron la nivelul foliculilor ovarieni
6. crește secreția de prostaglandine (Pg) → determină ruperea peretelui folicular = ovulație

PROLACTINA (LTH) – HORMONUL LACTOTROP

1. declanșează lactogeneza
2. intervine în spățierea nașterilor, prin blocarea ovulației în perioada alăptării
3. intervine în controlul sintezei sterolice luteale
4. inhibă ovulația prin:
  - hipotalamus → blochează secreția de GnRh
  - hipofiză → inhibă sinteza de GnRh și suprimă peak-ul de LH
  - ovar → determină receptivitate la GnH, ce duce la împiedicarea maturării foliculare = sterilitate

INTEGRAREA FUNCȚIEI GONADOTROPE

1. **OVARUL** – modulează funcția axului hipotalamo-hipofizo-ovarian, prin acțiunea feed-back a hormonilor steroizi, ce se manifestă la *toate nivelele*
↓
2. **HIPOFIZA** – acționează la distanță pe ovar și exercită control asupra hipotalamusului
↓
3. **ARIA HIPOFIZIOTROPĂ A HIPOTALAMUSULUI (centrul tonic)** – activitatea lui ciclică depinde de aria preoptică a hipotalamusului
↓
4. **ARIA PREOPTICĂ A HIPOTALAMUSULUI (centrul ciclic)** – determină descărcările ovulatorii pe sistemul monoaminelor și este modulată de influențe nervoase superioare (sistem limbic) și hormonale periferice (estrogenii)
↓
5. **SISTEMUL LIMBIC** – realizează coordonarea mecanismelor endocrine ale ovarului cu comportamentul sexual al femeii; se interpune între mediul extern și organism, permițând adaptarea acestuia la mediul înconjurător
↓
6. **SCOARȚA CEREBRALĂ** – prelucrează informațiile senzoriale; crează substratul anatomic al acțiunii factorilor psihosociali asupra funcției gonadice la femeie

ETAPELE VIEȚII FEMEII

GONADOSTATUL PRENATAL

GONADOSTATUL PERIOADEI
POSTNATALE ȘI INFANTILE

GONADOSTATUL PUBERTAL

GONADOSTATUL SARCINII

GONADOSTATUL POST-PARTUM

GONADOSTATUL MENOPAUZEI

PUBERTATE

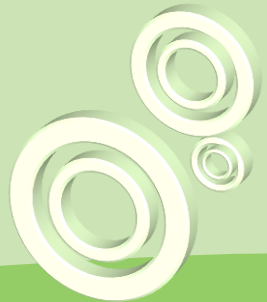
MENOPAUZĂ

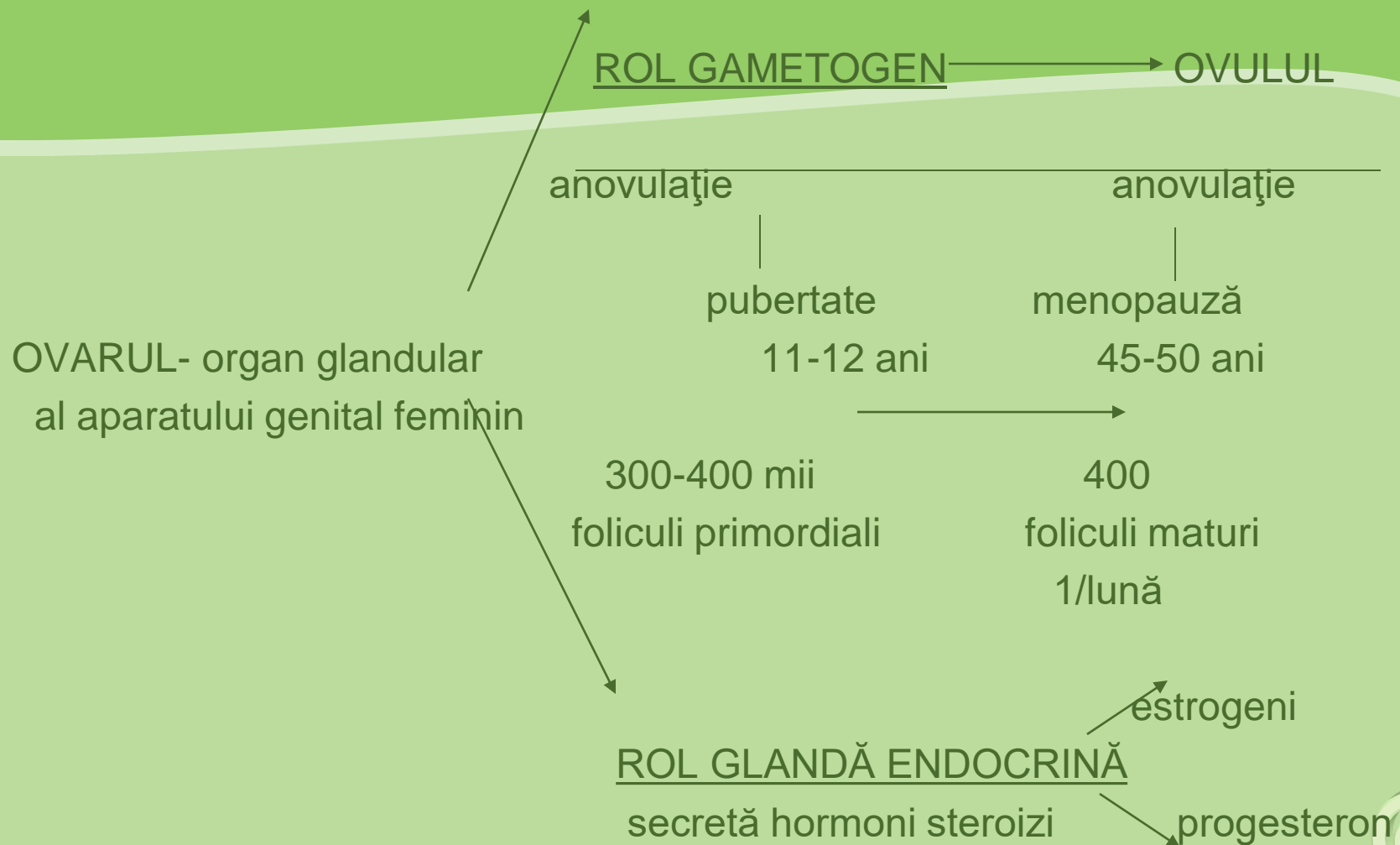
transformări în aparate și organe

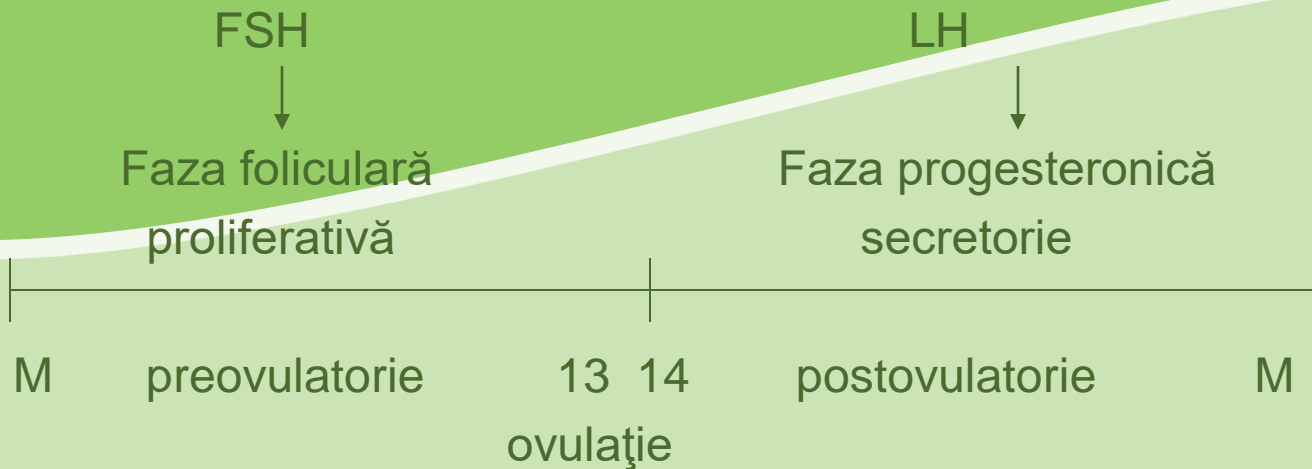
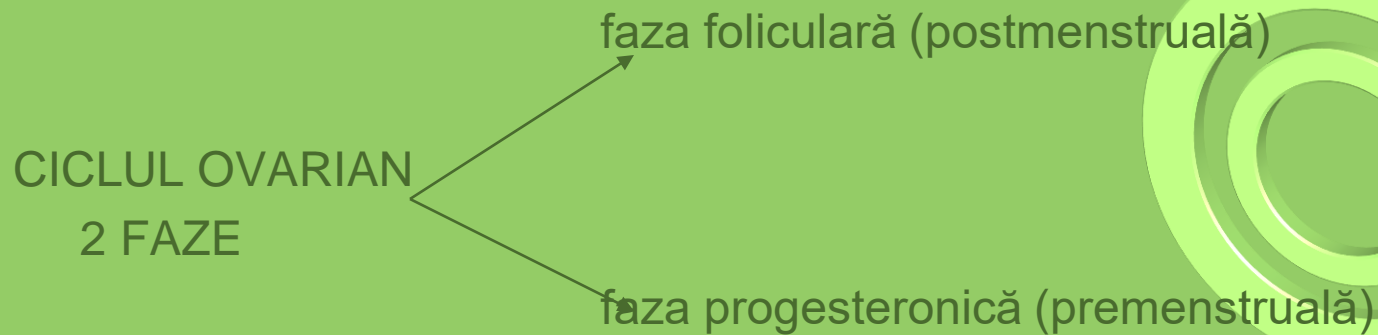
CICLURI

- 1. Ciclul HIPOTALAMO-HIPOFIZAR
  2. Ciclul OVARIAN
  3. Ciclul TUBAR
  4. Ciclul UTERIN
  5. Ciclul VAGINAL
  6. Ciclul MAMAR

CICLUL OVARIAN

FAZA FOLICULARĂ – sub influența FSH secretat de hipofiză

1 FOLICUL PRIMAR își continuă EVOLUȚIA GAMETOGENĂ

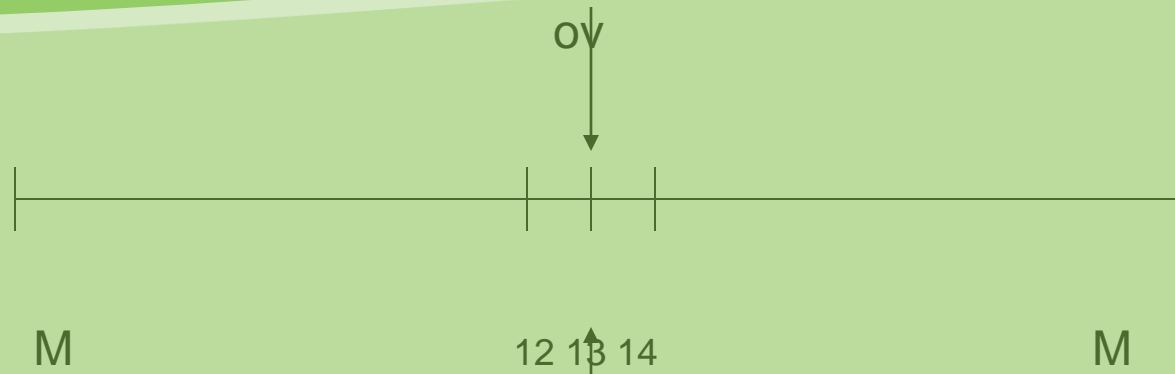
Ovocitul își mărește diametrul până la 35-100 microni   nucleul rămâne în stadiul de DILOTEN

FOLICULII CAVITARI sunt caracterizați prin apariția unei cavități printre CELULELE FOLICULARE

CÂND OVOCITUL ARE APROX. 100 microni se formează CAVITATEA FOLICULARĂ plină cu LICHID FOLICULAR FOLICUL PREEVULATOR

OVULAȚIA

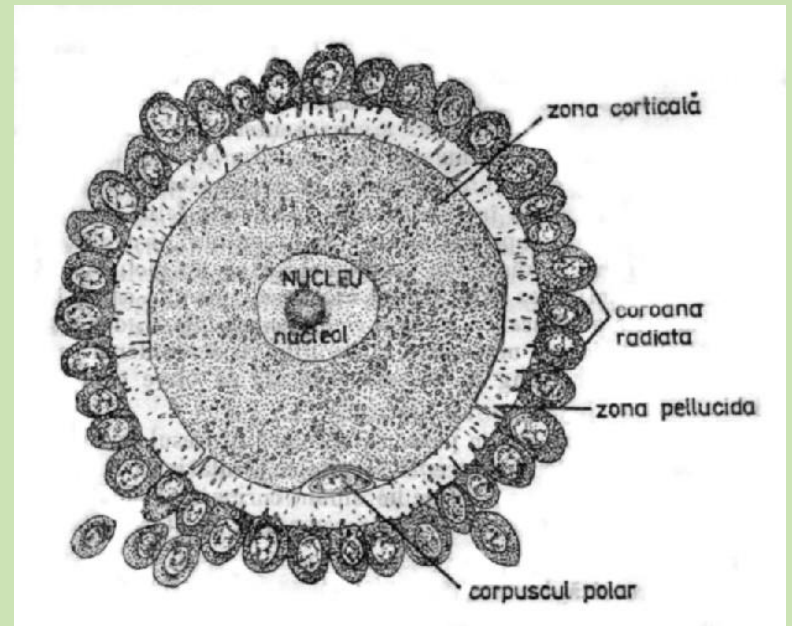
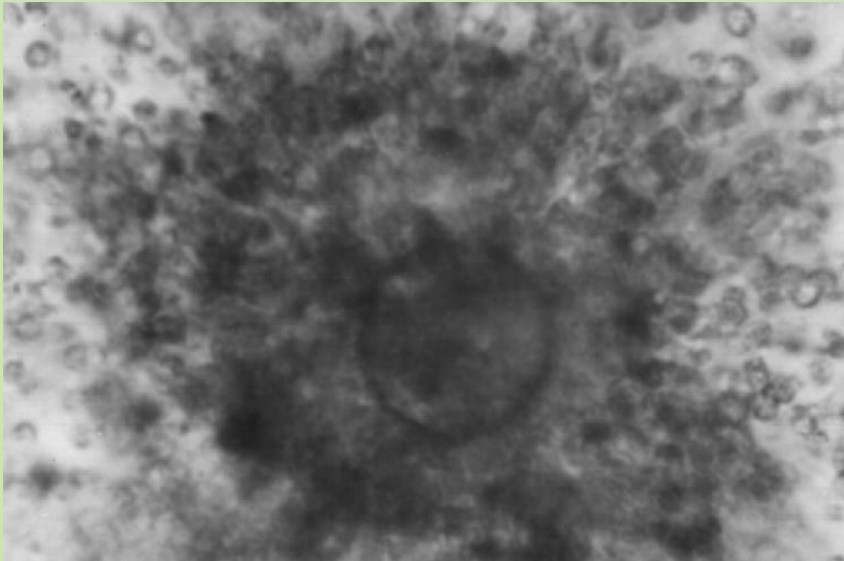

FSH/LH=1/10

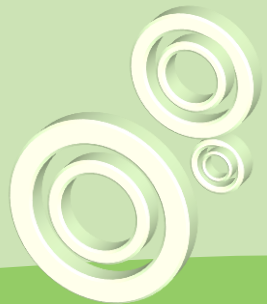
OVULAȚIA este un proces fiziologic care are loc în 2 timpi:

1. DEHISCENȚA FOLICULARĂ = RUPEREA FOLICULULUI
  2. PONTA FOLICULARĂ = EXPULZIA OVULULUI ȘI A UNEI CANTITĂȚI DE LICHID FOLICULAR
- ASCITA FIZIOLOGICĂ - NOVAK

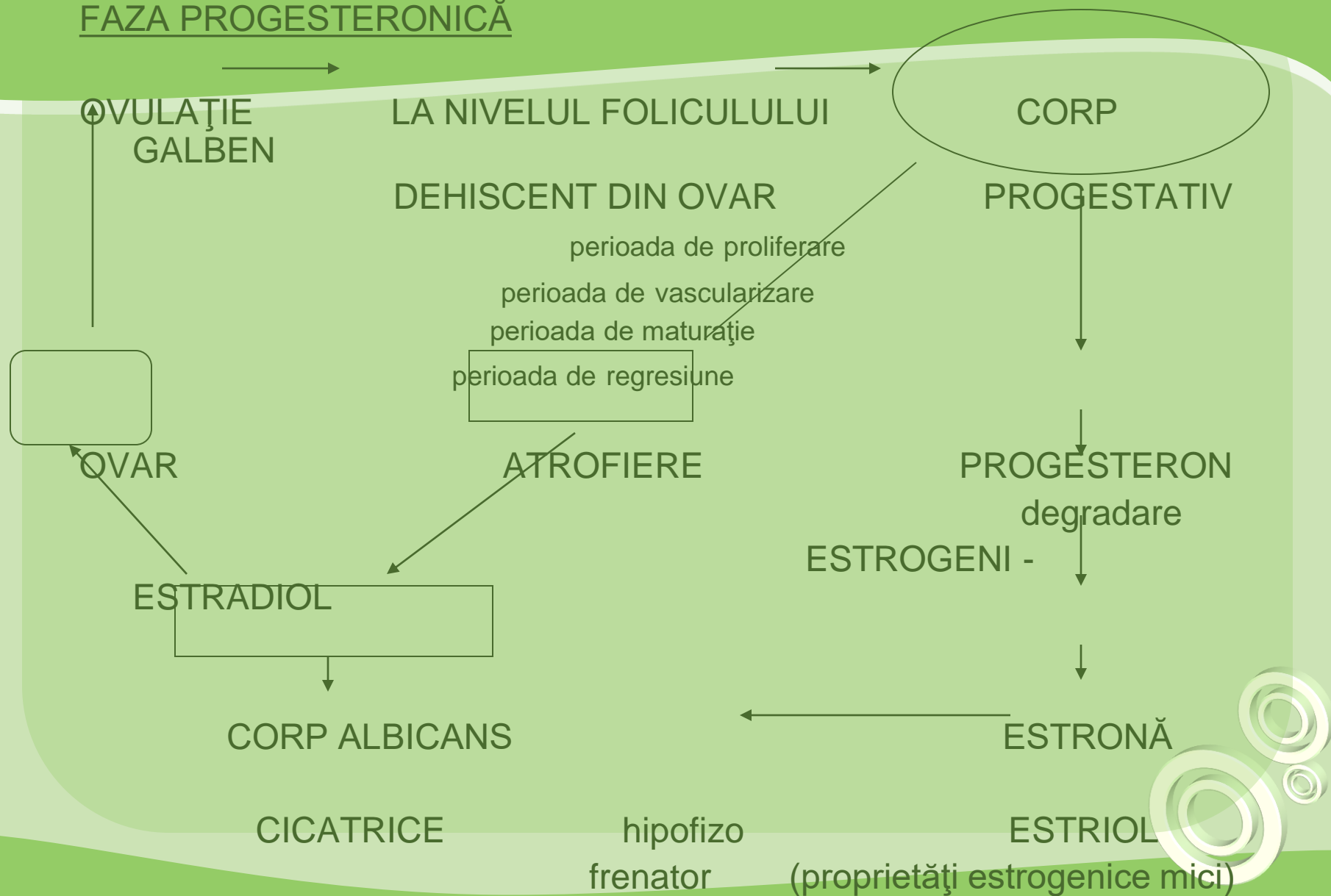
ARE LOC A DOUA DIVIZIUNE DE
MATURAȚIE – DIVIZIUNEA

Ovocit imediat dupa recoltare

FAZA PROGESTERONICĂ

FECONDAȚIE

CORP GALBEN
PROGESTERON
PROGESTATIV

CORP GALBEN
GESTATIV

MENTȚINEREA

ACȚIUNE ÎN

ȘI DEZVOLTAREA
SARCINII

4 luni

cicatrice

OVAR

CORP ALBICANS

OVARULUI

MODIFICĂRI MORFOLOGICE ÎN CORTICALA

- creșterea și maturarea foliculară până la ovulație
- formarea CORPULUI GALBEN PROGESTATIV
- 1-14 zile → SECREȚIE DE ESTROGENI

CICLUL OVARIAN
REPREZENTAT DE

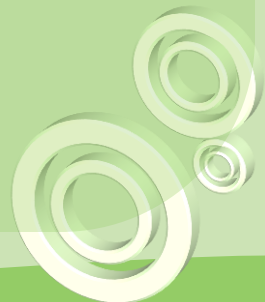
OVULAȚIA → ziua 14

zilele 14-28 ↑

FORMAREA CORPULUI GALBEN

PROGESTATIV

SECREȚIE DE PROGESTERON

TESTE DE OVULAȚIE

1. Proba sigură a ovulației este SARCINA
→ laparoscopia → examinarea ovarelor
2. TESTE DIRECTE
→ ecografia → foliculometrie
3. TESTE INDIRECTE
de
→ GLERA CERVICALĂ în ziua 14
- cristalizează pe lamă cu aspect de “frunză
ferigă”
- abundentă, filantă
CURBA TERMICĂ aspect bifazic
4. Hemoragia intermenstruală la ovulație
5. Testul lui Knaus – scăderea reactivității uterine în perioada secretorie/
progesteronică
6. BIOPSIA DE ENDOMETRU – după ziua 14 are aspect secretor
7. DOZĂRI HORMONALE – prezența pregnandiolului în urină test de

CICLUL TUBAR

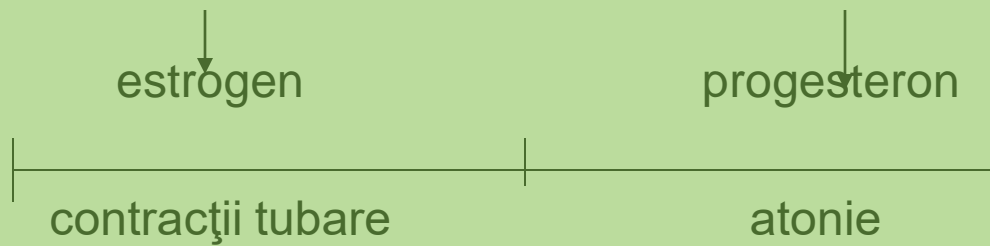
Modificările ciclice tubare sunt mult mai reduse.

Ele se referă la modificările EPITELIULUI TUBAR și la tipurile de celule care

apar în diferitele faze ale ciclului menstrual:

- proliferativă
- secretorie de mijloc
- premenstruală
- menstruală
- postmenstruală

descuamarea
celulelor

CICLUL UTERIN ENDOMETRIAL

FAZA PROLIFERATIVĂ

- a. Stadiul proliferativ la debut (zilele 4-9)
  - regenerare rapidă a epiteliului care începe înainte ca descuamarea menstruală să se fi terminat

- b. Stadiul proliferativ de mijloc (zilele 10-13)
  - grosimea endometrului crește 2-3 mm
  - diametrul glandelor se mărește
  - stromă abundentă și edemațiată

- c. Stadiul proliferativ avansat (zilele 13-14)
  - epiteliul endometrial apare plisat
  - glande mici cu picături de glicogen în polul apical

FAZA SECRETORIE

- a. Stadiul secretor de debut (zilele 15-19)
  - glande mărite de 100-200 de ori
  - stromă edematoasă
  - arteriole spiralate bine diferențiate

- b. Stadiul secretor de mijloc (zilele 19-25)
  - grosimea endometrului 4-8 mm

- c. Stadiul secretor avansat (zilele 25-27)
  - mucoasă edemațiată, succulentă, 4-6mm
  - edemul stromei se accentuează
  - predecidualizare

- d. Stadiul premenstrual (zilele 27-28)
  - stroma se subțiază
  - artere spiralate răsucite-congestie venoasă

MENSTRUAȚIA

Fenomen fiziologic lunar.

Reprezintă o disfuncție tisulară recidivantă însoțită de un grad de hemoragie.

Faza menstruală dureroasă 4 zile

- necrozarea și descuamarea totală în lambouri a stratului funcțional

al mucoasei

SÂNGELE MENSTRUAL ESTE NECOAGULABIL

30-80 ML

CONȚINE

EUGLOBINA

PRODUS TOXIC

CATABOLISM ENDOMETRIAL

INFARCTIZAREA
ENDOMETRULUI

NECROZAREA

DESCHIDEREA
VASELOR

DISPARIȚIA
ARTERIOLARĂ
ENZIMEI

DESCUAMARE
TOTALĂ A
ENDOMETRULUI

HEMORAGIE
DE SCURTĂ DURATĂ

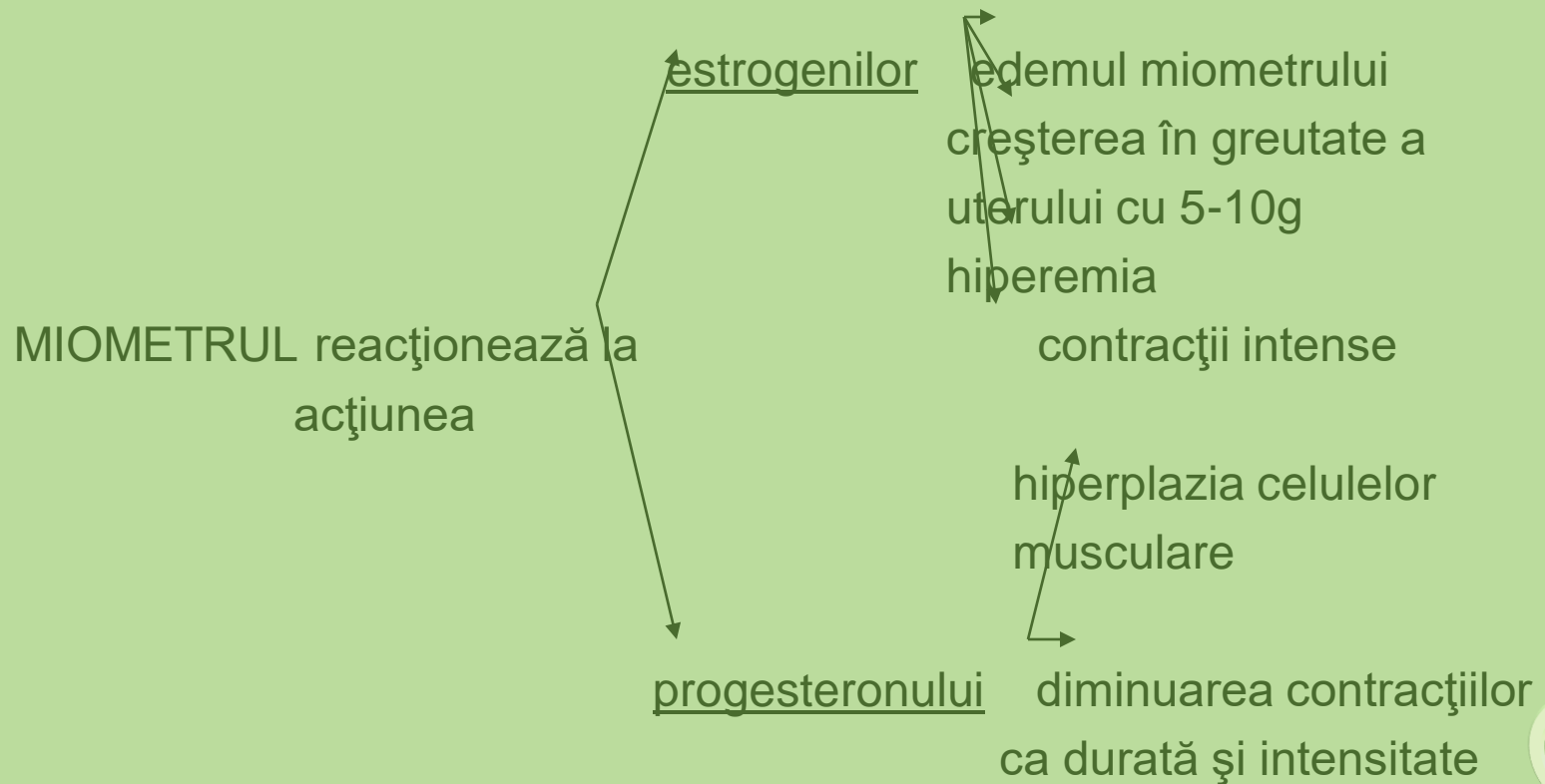
SÂNGELE COAGULEAZĂ

HEMOSTAZĂ

CICLUL MIOMETRIAL

CICLUL LA NIVELUL COLULUI UTERIN

Epiteliul multistratificat al colului prezintă aceleași modificări ciclice ca și mucoasa vaginală suferind o keratinizare ciclică în raport cu activitatea estrogenică.

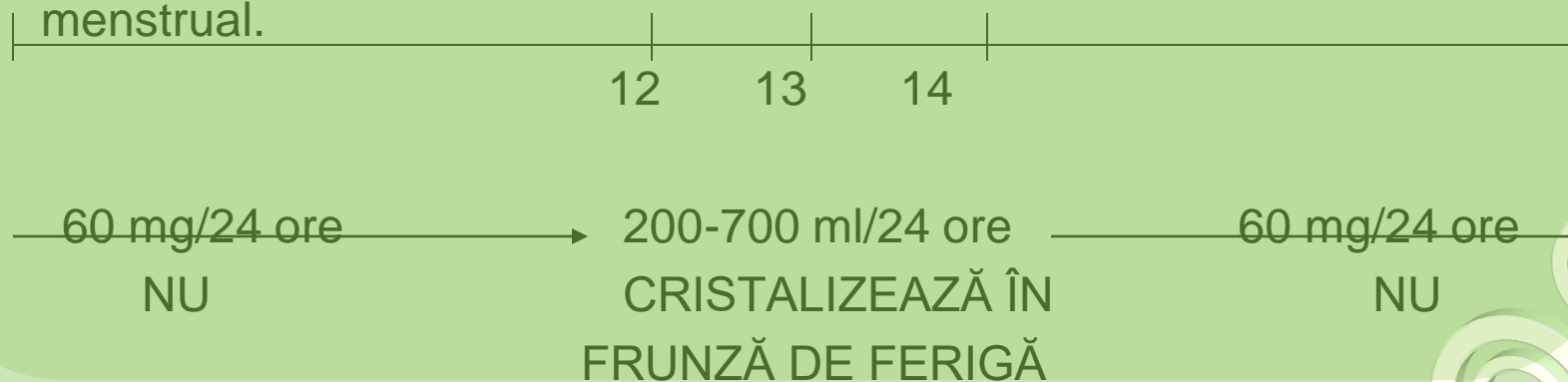
Mucoasa endocervicală

Activitatea fosfatazelor alcaline

modificări reduse, contestate de unii autori
crescută în faza estrogenică

diminuată în faza progesteronică

Secreția cervicală prezintă modificări importante în cursul ciclului menstrual.

CICLUL VAGINAL

Vaginul este receptiv la acțiunea hormonilor ovarieni.

Estrogeni → maturarea celulelor

Progesteron → descuamarea celulelor

EXAMEN CITOFORMONAL AL SECREȚIEI VAGINALE

FAZA ESTROGENICĂ

indice picnotic 90%

indice eozinofilic 70%

FAZA PROGESTERONICĂ

indicele picnotic scade la 15%

indicele eozinofilic scade la 10%

CICLUL GLANDEI MAMARE

ESTROGENII → proliferarea glandei mamare

PROGESTERONUL → proliferarea acinilor mamari

LEZAREA CENTRILOR HIPOTALAMICI → ATROFIA GLANDELOR MAMARE

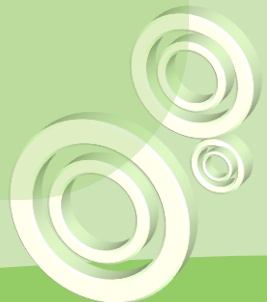
GLANDA MAMARĂ

FAZA PROLIFERATIVĂ (PREMENSTRUALĂ)

- dezvoltarea sistemului canalicular
- dilatarea lobulilor și acinilor glandulari
- creșterea în volum a sânilor
- senzația de tensiune mamară
- dureri spontane și la palpare

FAZA REGRESIVĂ (POSTMENSTRUALĂ) până în ziua 7-8 a ciclului

- celulele canaliculare și acinare prezintă o regresie și descuamare
- dispare senzația de tensiune mamară
- dispar mastodiniile

VĂ MULȚUMESC!

În prag de primăvară,
Marțișorul să vă alunge
spiritele rele și să vă umple
sufletul de bucurie și speranță.
Prindeți-l pe rever și râdeți în
soare pentru ca totul să
înflorească în jur!...

